



MAGYAR-LENGYEL

SZABADSÁG INTÉZETE

„Vitéz s bátor mindkettője,
Áldás szálljon mindkettőre.”



MAGYAR-LENGYEL
SZABADSÁG INTÉZETE

„Vitéz s bátor mindkettője,
Áldás szálljon mindkettőre”.

DR. OSKAR KIDA,

DR. MARCIN ROMANOWSKI, LL.M.

**HÁBORÚ AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG KÖRÜL.
VITA A LEENGYEL ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG BÍRÁINAK 2015-ÖS
MEGVÁLASZTÁSÁNAK ÉRVÉNYESSÉGÉRŐL**



Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	4
1. Bevezetés.....	5
2. Az Alkotmánybíróság alkotmányos helyzete Lengyelországban	8
3. A konfliktus oka: a 2015-ben hatalmukat elvesztő liberálisok sikertelen kísérlete az Alkotmánybíróság átvételére	9
4. Öt bíró megválasztása a konzervatívok által 2015-ben.....	11
5. Az Alkotmánybíróság 2015. december 3-i és 9-i ítéletei.....	12
6. A diszkontinuitás elvének jelentősége	14
7. Az „Alkotmánybíróság körüli háború” folytatása belföldi és nemzetközi szintén	17
8. Az Európai Unió Bíróságának 2025. december 18-i ítélete.....	17
9. A Tusk-féle baloldali–liberális kormány lehetséges lépései az EUB 2025. december 18-i ítélete után	19



Vezetői összefoglaló

2015 óta Lengyelország a demokratikusan legitimált nemzeti hatalom és a Brüsszelben, Luxembourgban, valamint egyes nyugat-európai fővárosokban összpontosuló globalista politikai–intézményi elitek közötti konfliktus egyik fő színterévé vált. Ez a vita nem pusztán technikai jogi kérdésekről szól; alapvetően politikai és alkotmányos természetű. A tét az, hogy ki gyakorolja a valódi hatalmat az államban: a szuverén, vagyis a nemzet, amely akaratát demokratikus választásokon fejezi ki, vagy pedig a brüsszeli bürokrácia, amely pénzügyi nyomásgyakorlást és joguralmat (jurisztokráciát) — európai bíróságok liberális bírait és azok jogalkotó jellegű ítélkezési gyakorlatát — alkalmazva kerüli meg a demokráciát és magukat a szerződéseket is.

Lengyelország Alkotmánybírósága e konfliktus központi célpontjává vált, mivel az alkotmány és az állam jogi szuverenitásának őréként megakadályozta mind a Brüsszel és Luxembourg korábbi kísérleteit, amelyek a lengyel alkotmánnyal, a választók akaratával és az európai szerződésekkel ellentétes megoldásokat kívántak Lengyelországra erőltetni, mind pedig Magyar Péter lengyelországi szövetséges Donald Tusk baloldali–liberális kormányának jelenlegi jogellenes lépéseit, amely kormány a brüsszeli bürokrácia aktív támogatásával került hatalomra. Az Európai Unió Bíróságának 2025. december 18-i ítélete e konfliktus minőségi eszkalációját jelenti: először fordult elő, hogy egy uniós bíróság nyíltan megkérdőjelezte egy tagállam alkotmányos szervének státuszát, miközben egyúttal egy, a nemzeti alkotmányok felett álló „végső bíróság” szerepét is magának tulajdonította. Az EUB ítélete nemcsak a szerződések megsértését és az Európai Unió alapelveinek aláásását jelenti, hanem hamis ténymegállapításokon és a lengyel jogrend téves értelmezésén is alapul.

A Lengyelországgal szemben alkalmazott modell precedenst teremt és más országokra is átültethető. Hasonló jogi és politikai nyomásgyakorlási mechanizmusokat alkalmaznak Magyarországgal szemben is, és a budapesti globalista ellenzék nyíltan bejelenti szándékát a „lengyel forgatókönyv” megvalósítására. A gyakorlatban ez az alkotmányos intézmények aláásását, az európai bíróságok eszközként való felhasználását, valamint az állam teljes alárendelését a brüsszeli döntéshozatali központ érdekeinek jelenti. Mindezt több tízezer állampolgárt érintő jogellenes intézkedések, a választási ígérek be nem tartása, az államháztartás összeomlása és az egészségügyi rendszer működésképtelensége kíséri. Az Alkotmánybíróság körüli vita ezért nem helyi konfliktus, hanem a közép-európai államok jövőbeli szuverenitásáért folytatott szélesebb küzdelem része.



1. Bevezetés

2015 óta Lengyelország a globalista erők, valamint az állami szuverenitás védelmét, a biztonság megőrzését és a keresztény nemzeti identitás megőrzését — a tömeges, túlnyomórészt iszlám jellegű migrációval és a woke ideológiával szemben — képviselő nemzeti és konzervatív erők közötti küzdelem színterévé vált. A konzervatív kormányzás nyolc éve egy — részben sikeres — kísérletet jelentett a lengyel állam megreformálására, Európa legerősebb NATO-szárazföldi haderejének felépítésére az orosz fenyegetésre válaszul, valamint egyidejű ellenállásra a lengyelországi, brüsszeli és washingtoni baloldali-liberális elitiek által generált ideológiai, politikai és gazdasági nyomással szemben. Ezzel szemben Donald Tusk bábjellegű, baloldali-liberális kisebbségi kormányának két éve — amely demokratikus legitimitációval nem rendelkezik, és amelyet Brüsszelsből irányított zsarolás, manipuláció és választási megtévesztés révén ültettek hatalomba — nyílt jogtalanság és intézményrombolás időszaka volt: jogsértések, az előző konzervatív kormány reformjainak lebontása, valamint független alkotmányos intézmények kisajátítása jellemezte.

A globalista elitiek egyik kulcsfontosságú eszköze a Lengyelország elleni küzdelemben a konzervatív kormányzás nyolc éve alatt, illetve az intézmények jelenlegi liberális kormány alatti felszámolásában a jurisztokrácia volt. Ez az oligarchikus rendszer, amely megkerüli a szuverén — vagyis a nemzet — demokratikus döntéseit, nem demokratikus és nem átlátható európai bíróságokon keresztül működik, amelyek önkényesen sajátítanak ki hatásköröket (az EUB és az EJEB), valamint olyan lengyel bíróságokon keresztül, amelyeket évtizedek óta baloldali és liberális bírák urálnak, akik gyakran az 1989 előtti kommunista diktatúra elitjeiből származnak.

A lengyel jogrendszer legitimitásának megkérdőjelezésére szolgáló egyik központi vitapont és ürügy az Alkotmánybíróság körüli konfliktus volt. A konzervatív kormányzás nyolc éve alatt a baloldali-liberális ellenzék, a média és — bizonyos mértékig — az uniós központi intézmények megkérdőjelezték az Alkotmánybíróság tizenöt bírāja közül háromnak a megválasztását. Ezt arra használták fel, hogy magának a Testületnek a státuszát is kétségbe vonják. Miután a Tusk vezette baloldali-liberális koalíció 2023 decemberében átvette a hatalmat, ez a narratíva ürügyként szolgált arra, hogy megtagadják az Alkotmánybíróság ítéleteinek elismerését és közzétételét. A kormány megtagadta a végleges és általánosan kötelező erejű alkotmánybíróági határozatok végrehajtását, miközben a Testület 2015-ös saját ítélezési gyakorlatára, valamint az EUB és az EJEB joggyakorlatára hivatkozott — jóllehet ezekből semmilyen ilyen mentesség nem vezethető le.

A baloldali-liberális kormány és a brüsszeli globalisták jelenlegi támadása az Alkotmánybíróság ellen abból fakad, hogy ez a testület következetesen blokkolta a Tusk-kormány jogellenes lépéseit, amely sajátos kisebbségi kormányként működik. Bár a parlamenti képviselők több mint felének támogatásával rendelkezik, ez nem elegendő az elnöki vétó felülírásához, amelyhez háromötödös többség szükséges. Ennek következtében a baloldali-liberális koalíció nem képes végrehajtani azokat az alapvető állami változtatásokat, amelyekhez törvényi szabályozás és a konzervatív táborból származó köztársasági elnök — előbb Andrzej Duda, 2025 augusztusától pedig Karol Nawrocki — beleegyezése szükséges. Ennek nyomán a Tusk-kormány jogellenes változtatások sorozatába kezdett, figyelmen kívül hagyva a törvényi rendelkezéseket, és átvette az irányítást számos állami intézmény felett, miközben tisztogatásokat hajtott végre többek között a közmédiában, az ügyészségen és a bíróságokon. A kormány nem fogadja el azokat az ítéleteket és döntéseket sem, amelyeket a



kormánytól független alkotmányos szervek hoznak, így például a Legfelsőbb Bíróság, az Országos Műsorszolgáltatási Tanács vagy az Országos Igazságszolgáltatási Tanács.

Gyakorlatilag minden jogellenes lépés esetében az Alkotmánybíróság beavatkozott, és — ahol indokolt volt — ideiglenes intézkedésekkel megelőzve ítéleteket hozott a jogosult indítványozók kérelmére, a hatályos törvények és az Alkotmány oldalán állva. A Testület többek között megállapította, hogy az ügyészség jelenlegi vezetőjét jogellenesen nevezték ki; hogy a közmédia társaságainak felszámolás alá helyezése jogsértő; valamint hogy a szólásszabadság védelmére hivatott alkotmányos szerv egyszerű többséggel történő felfüggesztése szintén jogellenes. Jogellenesnek minősítette a bírósági elnökök és a fegyelmi eljárásokban közvádlokként eljáró bírák mandátumának lerövidítését. Megsemmisítette a bírói ügyelosztás véletlenszerű, algoritmikus rendszerének rendeleti úton történő kizárását. Minden egyes esetben a kormány és az alárendelt intézmények megtagadták az ítéletek elismerését. Ezen túlmenően 2024-ben a parlament megszavazta az Alkotmánybíróság bírái javadalmazásának megvonását, az intézmény meggyengítése érdekében.

Ezek és számos más, alkotmányos szervek elleni lépés tárgyát képezte annak a bejelentésnek, amelyet az Alkotmánybíróság elnöke alkotmányos államcsíny gyanúja miatt tett. A Testület elnökének értékelése szerint megalapozott a gyanú, hogy a miniszterelnök, miniszterek, parlamenti képviselők, valamint magas rangú tisztviselők és funkcionáriusok olyan cselekményeket hajtottak végre, amelyek közvetlenül Lengyelország alkotmányos rendjének erőszakos megváltoztatására (Btk. 127. cikk), alkotmányos szerveinek erőszakos eltávolítására, illetve hivatalos tevékenységük erőszakkal vagy jogellenes fenyegetéssel történő befolyásolására (Btk. 128. cikk) irányultak.

2021-ben az Alkotmánybíróság egyértelműen megerősítette a lengyel Alkotmány elsőbbségének elvét az európai szerződésekkel és az EUB ítéleteivel szemben, kimondva, hogy az EUMSZ 19. cikke alkotmányellenes annyiban, amennyiben az az EUB olyan ítéleteinek alapjául szolgál, amelyek aláássák a lengyel alkotmányos szervek státuszát. Ezek az ítéletek több olyan EUB-határozatra és ideiglenes intézkedésre reagáltak, amelyek ultra vires módon megkérdőjelezték a lengyel igazságügyi reformokat, különösen a Legfelsőbb Bíróság szerkezetét, az elnök számára bírói kinevezésekre javaslatot tevő alkotmányos szerv összetételét, és következésképpen az e folyamatban kinevezett bírák státuszát. Az Alkotmánybíróság 2021-es ítéletei éles reakciót váltottak ki az Európai Bizottságból, amely megtorlásként keresetet indított a Testület ellen az EUB előtt, azt állítva, hogy a lengyel Alkotmánybíróság nem minősül az uniós jog értelmében független bíróságnak, ezáltal megkérdőjelezve annak státuszát és joggyakorlatát. A Bizottság érveit szinte teljes egészében átvette a főtanácsnok 2025 márciusában közzétett indítványa, amely a lengyel Alkotmány elsőbbségét megerősítő ítéleteket „lázadásként” jellemezte.

Az EUB a C-448/23. sz. ügyben 2025. december 18-án hozott ítéletében elfogadta az Európai Bizottság álláspontját, súlyosan sértve egy tagállam szuverenitását, és önmagát a végső szó jogával rendelkező bírósággként határozta meg. Az EUB kimondta, hogy senki sem vizsgálhatja felül ítéleteit abból a szempontból, hogy azok túllépték-e a hatásköröket vagy sértették-e a tagállamok hatásköreit.

Ezzel közvetlen és konkrét beavatkozást hajtott végre a lengyel állam alkotmányos rendjébe. Az EUB elfogadta a Bizottság álláspontját, és megállapította, hogy a lengyel Alkotmánybíróság három



bírájának 2015. decemberében történt kinevezése sértette a lengyel jogban az eljárás alapvető szabályait. Ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a lengyel Alkotmánybíróság nem felel meg az uniós jog szerinti, törvény által létrehozott, független és pártatlan bíróság követelményeinek. Ez az ítélet nemcsak ultra vires — mivel a szerződésekben nem rendelkezik jogalappal és sérti a hatáskör-átruházás elvét —, hanem hamis ténymegállapításokon és a lengyel jogrenddel kapcsolatos téves jogi értékeléseken is alapul a három alkotmánybíró 2015. december 2-i megválasztását illetően.

Mint látható, a konzervatív többség által 2015. őszén megválasztott három bíró állítólagos jogellenes kinevezését a Tusk-kormány és az uniós központi intézmények egyfajta „eredendő bűnként” kezelik, és ürügyként használják fel az Alkotmánybíróság ítéleteinek el nem ismerésére. Eközben a kinevezésük feltételezett „jogellenességéről” szóló teljes narratíva — amelyet állítólag a lengyel Alkotmánybíróság 2015-ben megállapított — semmilyen kapcsolatban nem áll a valósággal.

Az Alkotmánybíróság körüli vita abból a kísérletből indult ki, hogy a liberális erők előzetesen betöltsenek ötöt a Testület tizenöt helyéből kilencéves mandátummal rendelkező bírákkal. Miután a liberálisok vereséget szenvedtek a 2015. tavaszi elnökválasztáson, elfogadták az erre vonatkozó törvényt, majd a Szejm utolsó ülésén — közvetlenül a parlamenti választások előtt, amelyeket elveszítettek, miközben a konzervatívok mindkét házban abszolút többséget szereztek — megválasztották a bírakat. Tekintettel e lépések alkotmányosságával kapcsolatos kétségekre és az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványra, az államfő tartózkodott az eskü letételének fogadásától. Időközben lejárt a Szejm korábbi ciklusa, megkezdődött az új ciklus, és mivel az öt bíró hivatalba lépésének eljárása nem fejeződött be, a Szejm a diszkontinuitás elvére hivatkozva újraindította az eljárást, és december 2-án öt bírót választott meg.

A liberális erőkhöz közel álló elnök vezetése alatt az Alkotmánybíróság 2015. december 3-án és 9-én kimondta, hogy az előző Szejm által öt bíró közül kettő előzetes megválasztását lehetővé tevő rendelkezések alkotmányellenesek voltak, ugyanakkor azt is megállapította, hogy a fennmaradó három megválasztását lehetővé tevő szabályok alkotmányosak. Egy ilyen döntés — a liberális kommentátorok ismételt állításaival ellentétben — azonban nem jelenti automatikusan azt, hogy az új konzervatív többség által megválasztott három bíró megválasztását megsemmisítették volna. Lényeges, hogy a 2015. december 2-i sejm határozatokat az Alkotmány és az Alkotmánybíróságról szóló törvény alapján fogadták el, amelyek közül egyiket sem kérdőjelezte meg a Testület. Az új ciklusban a bíróválasztási eljárás azért indult meg, mert az előző ciklusban kezdeményezett eljárás a diszkontinuitás elvének működése miatt nem fejeződött be.

Továbbá még abban az esetben is, ha az Alkotmánybíróság megsemmisítette volna a bíróválasztási határozatok alapjául szolgáló rendelkezéseket — amit nem tett meg —, az Alkotmány értelmében az Alkotmánybíróság ítéletei nem hatnak visszamenőlegesen, hanem legkorábban a kihirdetésük napjától fejtik ki hatásukat. Az érintett rendelkezések alapján hozott döntések érvénytelenítésének következményei nem automatikusak, hanem olyan eljárást igényelnének, amely az Alkotmánybíróság bírái esetében nem létezik, mivel ők az ítélet kihirdetésének napján már megválasztásra kerültek és esküt tettek. A Testület jogosult normatív aktusok magasabb szintű jogszabályokkal való összhangjának vizsgálatára, de nem rendelkezik hatáskörrel egyedi aktusok — így a bíróválasztásról szóló konstitutív határozatok — alkotmányosságának vizsgálatára. Ezt maga az Alkotmánybíróság is elismerte 2016. januárjában, amikor megtagadta a 2015. december 2-i határozatok vizsgálatát.



Következésképpen a három alkotmánybíró megválasztásának érvénytelenségéről, státuszuk megkérdőjelezéséről, az Alkotmánybíróság ítéleteinek érvényességéről és magának a Testületnek a státuszáról szóló tétel — amely a politikai globalisták kommunikációjában, valamint a lengyel és európai bíróságok ítélkezési gyakorlatában is visszatér — semmilyen jogi vagy ténybeli alappal nem rendelkezik.

2. Az Alkotmánybíróság alkotmányos helyzete Lengyelországban

A lengyel Alkotmánybíróság alkotmányos helyzetét az 1997-es Alkotmány alakította ki, amelyet a posztkommunista párturalom időszakában dolgoztak ki és fogadtak el. A Testület jelentős hatáskörökkel felruházott intézmény, amely „negatív törvényhozóként” képes megakadályozni a demokratikusan legitimált törvényhozás döntéseinek végrehajtását. Emellett az alacsonyabb szintű jogszabályok magasabb szintű jogforrásokkal való összhangjának vizsgálata során a teljes jogrend de facto értelmezésére is lehetősége van. Amennyiben a Testület a neo-marxista „intézményeken való átvonulás” részeként progresszív körök befolyása alá kerül, különösen alkalmas eszközzé válik a lengyel politikai rendszer jurisztokráciává alakítására, lehetővé téve a jogi és társadalmi rend woke ideológiának megfelelő, bírói úton történő újraértelmezését — a szuverén, azaz a Nemzet akaratával ellentétesen.

Az Alkotmány 194. cikke értelmében az Alkotmánybíróság 15 bíróból áll, akiket a Szejm egyenként, kilencéves időtartamra választ meg, kiemelkedő jogi szakértelemmel rendelkező személyek közül. Újraválasztásra nincs lehetőség.

Az Alkotmánybíróság olyan alkotmányos szerv, amelynek feladata a jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálata. Különösen a következők összhangjáról dönt:

- (i) törvények és nemzetközi szerződések az Alkotmánnyal;
- (ii) törvények a ratifikált nemzetközi szerződésekkel, amelyek megerősítéséhez törvényi felhatalmazás volt szükséges;
- (iii) központi állami szervek által kibocsátott jogszabályok az Alkotmánnyal, a ratifikált nemzetközi szerződésekkel és a törvényekkel.

Ezen túlmenően határoz a politikai pártok céljainak vagy tevékenységének alkotmányosságáról, elbírálja az alkotmányos jogok vagy szabadságok megsértésére vonatkozó alkotmányjogi panaszokat, amennyiben azokat egy egyedi ügyben hozott jogerős döntés alapjául szolgáló normatív aktus okozta, valamint elbírálja a bíróságok által előterjesztett jogkérdéseket a normatív aktusok alkotmányosságáról. Hatáskörei közé tartozik továbbá a központi alkotmányos állami szervek közötti hatásköri viták eldöntése, valamint annak megállapítása, hogy fennáll-e a köztársasági elnök tisztsége gyakorlásának ideiglenes akadálya, az Alkotmányban meghatározott módon.

Az Alkotmánybíróságot gyakran a „parlament harmadik kamarájaként” írják le, amely negatív törvényhozóként működik. Egyben „utolsó szó joga” illeti meg: döntései véglegesek, szemben az 1991 és 1997 közötti rendszerrel, amikor az ítéletek kétharmados — az Alkotmány módosításához szükséges — többséggel felülírhatók voltak. A hosszú, kilencéves mandátum célja a politikai pluralizmus fenntartása a Testület összetételében; bizonyos konfigurációk mellett azonban ahhoz is



vezethet, hogy aktivista, sőt nyíltan politikai bírák képesek legyenek blokkolni egy parlamenti többség cselekvéseit. Ilyen helyzet 2015-ben állt elő.

A 2007 óta kormányzó liberális parlamenti többség, miután 2015 májusában elveszítette az elnökválasztást, és szembesült az év későbbi szakaszában várható parlamenti vereséggel, úgy döntött, hogy kihasználja annak a körülménynek az egybeesését, hogy az Alkotmánybíróság öt, még 2006-ban — egy kétéves konzervatív kormányzati időszak alatt — megválasztott bírájának mandátuma 2015-ben járt le. A liberálisok célja az volt, hogy több évre biztosítsák mind a tizenöt bíró feletti többséget saját politikai táboruk számára, ezáltal lehetővé téve az ellenzékől hatalomra készülő konzervatívok által meghirdetett alapvető változások blokkolását. Ennek érdekében 2015. június 25-én elfogadták az Alkotmánybíróságról szóló törvényt, amely lehetővé tette mind az öt bíró „előzetes” megválasztását. Ez jelentette az Alkotmánybíróság összetétele körüli vita kezdetét.

Az alkotmányozó nem határozta meg részletesen az alkotmánybírák kiválasztásának eljárását, csupán annyit rögzített, hogy a Szejm egyenként választja meg őket kilencéves időtartamra, kiemelkedő jogi tudással rendelkező személyek közül (Alkotmány 194. cikk (1) bekezdés). A részletszabályokat törvény, illetve a Szejm házszabálya tartalmazta, ideértve a jelölésre jogosult szervek körét és a jelölések benyújtásának határidejét. A Szejm házszabályának 30. cikke szerint az alkotmánybírói tisztség betöltésére irányuló indítványt a Szejm Elnöksége vagy legalább ötven képviselő nyújthatja be (1. §), legkésőbb harminc nappal a bíró mandátumának lejárta előtt (3. §).

A 2015. június 25-i Alkotmánybíróságról szóló törvény — amelyet a Tusk-párt elnökválasztási veresége után, a Polgári Platform kormányzati ciklusának végén fogadtak el — e kérdést alapvetően eltérő módon szabályozta. A 19. cikk szerint az alkotmánybíró-jelöltre vonatkozó indítványt legkésőbb három hónappal a mandátum lejárta előtt kellett benyújtani. Ugyanakkor az átmeneti rendelkezések között szereplő 137. cikk eseti kivételt vezetett be: azon bírák esetében, akiknek a mandátuma 2015-ben járt le, a jelölési határidőt a törvény hatálybalépésétől számított harminc napban határozta meg. Ez a rendelkezés arra szolgált, hogy a leköszönő, liberális többségű Szejm megválaszthassa azokat a bírakat, akiknek a mandátuma csak 2015 novemberében és decemberében — azaz a parlamenti választások után — járt volna le. E ponton érkezünk el az Alkotmánybíróság körüli, 2015-ben kezdődött „háború” lényegéhez, amelyet a távozó liberális többség azon kísérlete váltott ki, hogy öt bíró megválasztásával biztosítsa az intézmény feletti ellenőrzést.

3. A konfliktus oka: a 2015-ben hatalmukat elvesztő liberálisok sikertelen kísérlete az Alkotmánybíróság átvételére

Az Alkotmánybíróság körüli vita lényegének megértéséhez fel kell idézni a 2015-ös elnöki és parlamenti választások időrendjét, amelyek teljes demokratikus legitimitációt biztosítottak a konzervatívok számára a hatalom gyakorlásához.

A Szejm elnökének 2015. február 4-én kihirdetett döntése alapján a Lengyel Köztársaság elnökének megválasztását 2015. május 10-re tűzték ki, a második fordulót május 24-én tartották. A második fordulóban a hivatalban lévő liberális elnök, Bronisław Komorowski — a kampány elején mért, elsöprő győzelmet jósló felmérésekkel ellentétben — vereséget szenvedett a Jog és Igazságosság



(PiS) jelöltjétől, Andrzej Dudától. Az újonnan megválasztott elnök 2015. augusztus 6-án lépett hivatalba. Ezzel párhuzamosan ősszel parlamenti választásokra került sor.

Éppen az elnökválasztásokat követően gyorsult fel jelentősen az Alkotmánybíróságról szóló törvény tervezetének előkészítése, amelyet eredetileg Bronisław Komorowski elnök nyújtott be még 2013-ban. A liberális kormánykoalíció szavazataival a törvényt 2015. június 25-én elfogadták, Komorowski elnök pedig 2015. július 21-én — két héttel mandátuma lejártá előtt — aláírta. A törvényt 2015. július 30-án hirdették ki a Hivatalos Közlönyben, és 2015. augusztus 30-án lépett hatályba. Emlékeztetni kell arra, hogy a törvény tartalmazott egy eseti rendelkezést, amely szerint a 2015-ben lejáró mandátumú bírák esetében a jelöléseket a törvény hatálybalépésétől számított 30 napon belül, azaz augusztus végéig kellett benyújtani.

Mindez egy kapkodó „rohamot” jelentett az Alkotmánybíróság ellen a közelgő parlamenti választások előtt. Az elnökválasztás elvesztése után Bronisław Komorowski elnök 2015. július 17-én kitűzte a parlamenti választásokat 2015. október 25-re. Ennek következtében a júniusban elfogadott liberális szabályozás megfosztotta az újonnan megválasztott Szejmet attól a lehetőségtől, hogy megválassza azokat a bírákat, akiknek a mandátuma csak a választások után járt volna le. E rendelkezésekre támaszkodva — amelyeket később alkotmányellenességük miatt az Alkotmánybíróság előtt megtámadtak — a liberális többség az október 8–9-én tartott utolsó szejmi ülésen megválasztotta azt az öt alkotmánybíró, akiknek mandátuma 2015 novemberében és decemberében járt le. Az e választások alapjául szolgáló rendelkezések alkotmányosságával kapcsolatos kétségek miatt azonban az elnök nem vette át az esküt a megválasztott személyektől. Ennek következtében az alkotmánybírói tisztségbe történő kinevezési eljárás nem fejeződött be, és a kétségek elbírálásáig felfüggesztésre került.

2015. október 25-én megtartották a parlamenti választásokat, amelyeket a Jog és Igazságosság nyert meg, abszolút többséget szerezve mind a Szejmben, mind a Szenátusban. Tekintettel arra, hogy a köztársasági elnöki tisztséget is ugyanazon politikai tábor jelöltje, Andrzej Duda töltötte be, megállapítható, hogy a PiS rendkívül erős társadalmi felhatalmazást kapott, és minden jogi eszközzel rendelkezett az alapvető rendszerszintű változtatások törvényi szintű végrehajtásához.

A törvények alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság jogosult, amelynek ítéletei általánosan kötelezőek és véglegesek (Alkotmány 190. cikk (1) bekezdés). A távozó liberális többség azon terve, hogy öt bíró kilencéves mandátummal válasszon meg — miközben a többi bíró is baloldali és liberális erők választották — azon a feltételezésen alapult, hogy a Testület dinamikus és kiterjesztő értelmezéssel blokkolni fogja az új hatalom jogalkotási lépéseit. Ez klasszikus jurisztokratikus stratégia volt: függetlenül attól, hogy ki nyeri a választásokat és alakít kormányt (az első és második hatalmi ág), a bírák (a harmadik hatalmi ág) válnak a végső döntéshozóvá, még az Alkotmány szó szerinti szövegével szemben is.

A Lengyel Köztársaság Alkotmánya 98. cikkének (1) bekezdése szerint a Szejm megbízatása az első ülésének napján kezdődik és négy évig tart. Az elnök a választásokat követő 30 napon belül hívja össze az újonnan megválasztott Szejm első ülését, ami azt jelenti, hogy a konzervatív többségű nyolcadik Szejm megbízatása legkorábban 2015. október 26-án, legkésőbb pedig 2015. november 24-én kezdődhetett volna meg. Végül a nyolcadik ciklus Szejmének első ülésére 2015. november 12-én került sor, amely a frissen megválasztott Szejm mandátumának kezdetét jelentette.



4. Öt bíró megválasztása a konzervatívok által 2015-ben

Az új ciklusú, konzervatív többségű Szejm azonban előlről újraindította az öt bíró megválasztására irányuló eljárást, és azt 2015 decemberének elején öt alkotmánybíró megválasztásával és a köztársasági elnök általi eskütétellel lezárta.

A közbeszédben — beleértve egyes lengyel bíróságok ítéleteit, sőt az Emberi Jogok Európai Bíróságának a *Xero Flor kontra Lengyelország* ügyben 2021. május 7-én hozott ítéletét is — megjelentek olyan állítások, amelyek szerint a lengyel Alkotmánybíróság 2015-ben „érvénytelennek” nyilvánította három, a konzervatív többség által megválasztott alkotmánybíró kinevezését. Ez a narratíva később alapul szolgált e bírák „neo-bíróként” való megbélyegzéséhez, az általuk hozott ítéletek érvényességének megkérdőjelezéséhez, valamint magának az Alkotmánybíróságnak a státuszát érintő támadásokhoz. Hasonló tézisek jelentek meg az EUB 2025. december 18-i ítéletében is. Valójában azonban az Alkotmánybíróság 2015. december 3-i és 9-i ítéletei semmilyen alapot nem adnak ilyen következtetések levonására.

Még a 2015. december 3-i és 9-i alkotmánybírói ítéletek meghozatala előtt az új ciklusú, konzervatív többségű Szejm olyan lépéseket tett, amelyek 2015. december 2-án öt új alkotmánybíró megválasztásában csúcsozodtak ki.

2015. november 19-én a már konzervatív többségű Szejm elfogadta az Alkotmánybíróságról szóló törvény módosítását. A módosítás bevezette az Alkotmánybíróság elnökének és alelnökének hároméves hivatali idejét (korábban bírói mandátumuk lejártáig töltötték be tisztségüket), valamint egy eseti rendelkezést, amely szerint a 2015-ben lejáró mandátumú bírák esetében a jelölések benyújtására hét nap állt rendelkezésre. Ez a szabályozás azt a célt szolgálta, hogy új jelölteket lehessen választani azon öt személy helyett, akiket az előző ciklus Szejme választott meg októberben, de akiket az elnök a ciklus végéig nem eskettetett fel. A november 19-i törvényt többek között a liberális ellenzék képviselői támadták meg az Alkotmánybíróság előtt, amely — amint az alábbiakban bemutatásra kerül — 2015. december 9-én alkotmányellenesnek nyilvánította annak kulcsfontosságú rendelkezéseit.

2016. november 25-én a Szejm határozatokat fogadott el, amelyekben felkérte a köztársasági elnököt, hogy tartózkodjon az előző ciklusban megválasztott öt bíró eskütételének fogadásától, arra hivatkozva, hogy a megválasztásukról szóló határozatok nem bírnak jogi erővel.

Ez a megfogalmazás valóban kelthetett kétségeket. A valóságban azonban e határozatoknak nem volt jogi hatásuk — amint azt később maga az Alkotmánybíróság is megállapította —, és pusztán politikai nyilatkozatként értelmezhetők. A Szejm lépéseinek valódi jogi alapját a diszkontinuitás elve képezte, amely alkotmányos szokásjogi szabálynak minősül. Konkrétan arról volt szó, hogy az előző ciklus Szejme által 2015 októberében végrehajtott alkotmánybíró-választás az eskütétel elmaradása miatt nem fejeződött be. A diszkontinuitás elve értelmében ez új eljárás megindítását tette szükségessé. Ennek megfelelően a Szejm megállapította, hogy az elv — amely szerint az előző ciklusban megkezdett, de be nem fejezett eljárásokat nem lehet folytatni, hanem újra kell indítani — az alkotmánybíró-választási eljárásra is alkalmazandó.

Ezzel egyidejűleg, november 26-án módosították a Szejm házszabályát. A módosítás a Szejm elnökéhez benyújtandó, állami tisztségekre — így az alkotmánybírói tisztségre — történő választásra



vagy kinevezésre irányuló indítványok határidejére vonatkozott. A házszabály eredetileg kimondta, hogy határozott idejű testületek esetében a jelölési határidő a mandátum lejártá előtti harminc nap, azonban rendkívüli helyzeteket nem szabályozott. A módosítás kimondta, hogy az ilyen, nem tipikus esetekben a határidőt a Szejm elnöke határozza meg.

Emlékeztetni kell arra is, hogy a korábbi gyakorlat lehetővé tette a határidőktől való eltérést, például akkor, amikor a jelöléseket ugyan határidőn belül benyújtották, de a Szejm nem választott meg senkit. Ilyen esetekben az Alkotmánybíróság hiányos összetételben működött, és a választás később történt meg — ténylegesen a jelölési határidők lejártá után. A házszabály módosítása tehát egy joghézagot töltött ki.

2015. november 30-án az Alkotmánybíróság ideiglenes intézkedést hozott a K 34/15. számú ügyben, amelyben képviselők egy csoportja a június 25-i Alkotmánybíróságról szóló törvény egyes rendelkezéseinek alkotmányosságát támadta meg. A Testület felszólította a Szejmet, hogy tartózkodjon az alkotmánybírók megválasztására irányuló lépésektől a végső ítélet meghozataláig. Ennek ellenére a Szejm folytatta a választási eljárást. Meg kell jegyezni, hogy a Szejm lépéseinek jogalapját nem a június 25-i vagy a november 19-i törvény vitatott rendelkezései képezték, hanem a Szejm házszabálya, amelyet senki nem támadott meg. Következésképpen az ideiglenes intézkedés (és a későbbi ítélet) nem érinthette a Szejm eljárását.

Végül 2015. december 2-án az új ciklus Szejme öt alkotmánybíróat választott meg, akiket a köztársasági elnök haladéktalanul felesketett.

5. Az Alkotmánybíróság 2015. december 3-i és 9-i ítéletei

2015. december 3-án az Alkotmánybíróság (K 34/15) megvizsgálta a 2015. június 25-én elfogadott Alkotmánybíróságról szóló törvény liberális többség által elfogadott rendelkezéseinek alkotmányosságát. A Testület megállapította, hogy a törvény 137. cikke — amely szerint a 2015-ben lejáró mandátumú alkotmánybírák esetében a jelölési határidő a törvény hatálybalépésétől számított 30 nap volt, lehetővé téve mind az öt bíró „előzetes” megválasztását — alkotmányellenes annyiban, amennyiben a 2015. december 2-án és 8-án lejáró mandátumú bírakra vonatkozott. A Testület szerint az „előzetes” választás sértette a jogállamiság elvén alapuló demokratikus állam elvét, mivel korlátozta a jövőbeni Szejm alkotmányos hatásköreit, és ezáltal a szuverén — vagyis a választópolgárok — jogait.

A választói akarat figyelmen kívül hagyása és egy már nem legitim mandátummal rendelkező parlament által alkotmányos tisztségek betöltése sérti az Alkotmány 4. cikkéből fakadó képviseleti kormányzás elvét, és ahhoz vezet, hogy egy korábbi parlamenti többség a demokratikus választással ellentétes módon befolyásolja egy kulcsfontosságú alkotmányos szerv összetételét.

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy minden Szejmnek lehetőséget kell kapnia arra, hogy az adott ciklusában lejáró mandátumú alkotmánybírákat maga válassza meg, összhangban a hatalmi ágak egyensúlyának elvével és a demokratikus mechanizmusok védelmével.

Ez az ítélet tehát megkérdőjelezte annak az októberben, a leköszönő Szejm utolsó ülésén végrehajtott „előzetes” választásnak az alkotmányosságát, amely két bíróra vonatkozott. Ugyanakkor



a Testület alkotmányosnak minősítette a törvény rendelkezéseit abban a részükben, amelyek a fennmaradó három bíró akkori megválasztásának alapjául szolgáltak. A Testület így a Szejm ciklusának időtartamát tekintette irányadónak, és kimondta, hogy az adott parlamenti ciklus alatt megüresedő bírói helyeket az adott ciklus Szejmének kell betöltenie. Mivel a Szejm megbízatása november 12-én kezdődött, és három bíró mandátuma november 6-án járt le, az előző Szejm általi megválasztásukat lehetővé tevő rendelkezés alkotmányosnak minősült. Megjegyzendő, hogy bár az elnök november 12-re hívta össze az új Szejm első ülését, ezt már október 26-án is megtehetette volna, ami azt eredményezte volna, hogy mind az öt bíró mandátuma az új Szejm ciklusa alatt jár le.

A döntő jelentőségű azonban az, hogy — a gyakran ismételt, valótlan állításokkal ellentétben — a 2015. december 3-i ítélet sem állította, sem nem állíthatta a konzervatív többség által megválasztott három alkotmánybíró kinevezésének érvénytelenségét.

Ugyanilyen alaptalan az az állítás is, miszerint az Alkotmánybíróság e határozatában megállapította volna, hogy a liberális többségű hetedik ciklus Szejme által megválasztott három bíró kinevezése helyes volt. A Testület mindössze azt mondta ki, hogy az akkor hatályos törvény (137. cikk) — mint formális jogalap — összhangban állt az Alkotmánnyal. Ez nem jelenti azt, hogy a választási eljárás más okból ne lett volna jogsértő. A Testület nem vizsgálta a teljes eljárást, különösen nem a jelölési szakaszt. A gyakran idézett indokolási rész, amely szerint „nem merülnek fel alkotmányos kétségek” a három bíró megválasztásának jogalapját illetően, pusztán *obiter dictum* (ráadásul téves). Az Alkotmánybíróság ítéleteinek kötelező ereje kizárólag a rendelkező részre terjed ki, nem az indoklásra.

A 2015. december 9-i ítéletben (K 35/15) az Alkotmánybíróság megvizsgálta a november 19-i törvénnyel beiktatott 137a. cikket, amely a 2015-ben lejáró mandátumú bírák esetében hét napos jelölési határidőt állapított meg. A Testület ezt a rendelkezést alkotmányellenesnek nyilvánította abban a részében, amely a november 6-án lejáró mandátumú bíró helyére történő jelölésre vonatkozott.

E határozatok tehát nem a bíróválasztások érvényességéről szóltak — és hatáskör hiányában nem is szólhattak arról —, hanem kizárólag törvényi rendelkezések alkotmányosságáról, amelyek ráadásul nem képezték a 2015. december 2-i választás jogalapját.

A december 2-i választás eljárási alapját a Szejm házszabályának 30. cikke (a november 26-i módosítással), anyagi jogi alapját pedig az Alkotmány 194. cikk (1) bekezdése és a június 25-i törvény 17. cikk (2) bekezdése képezte. Ezek a rendelkezések hatályban voltak, és soha nem támadták meg őket az Alkotmánybíróság előtt.

Ennélfogva a december 3-i és 9-i ítéletek semmilyen módon nem érinthették az öt bíró 2015. december 2-i megválasztásának érvényességét. Ezt a következtetést nem változtatja meg az sem, hogy az indokolásban a Testület a döntés tárgyán túlmutató megállapításokat tett.

Az Alkotmánybíróság alkotmányellenességet megállapító ítéletei nem hatnak visszamenőlegesen (Alkotmány 190. cikk (3) bekezdés), és nem semmisítik meg automatikusan a korábban hozott egyedi döntéseket. Az Alkotmány 190. cikk (4) bekezdése külön eljárásokat ír elő az ilyen döntések felülvizsgálatára, amelyek az alkotmánybíró-választás esetében nem léteznek. Ha ilyen eljárás lenne, annak kifejezett alkotmányos alapra lenne szüksége.



A 2015. december 3-i és 9-i ítéleteket néhány napos késéssel, december 16-án és 18-án hirdették ki, jogi aggályok tisztázása miatt.

A 2015. december 2-i választásról szóló szejmi határozatokat a Polgári Platform képviselői megtámadták az Alkotmánybíróság előtt, amely 2016. január 7-én megszüntette az eljárást, kimondva, hogy nincs hatásköre egyedi és konkrét aktusok elbírálására. Ez véglegesen megerősíti, hogy nem lehet szó a 2015. december 2-i alkotmánybíró-választás „érvénytelenségéről”.

Végül meg kell jegyezni, hogy a 2015. június 25-i törvény „előzetes” választást lehetővé tevő rendelkezései sértették az ún. jogalkotási hallgatás elvét is, amelyet az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. cikkéből vezetett le. E rendelkezések mindössze két-három hónappal a mandátumok lejárta előtt változtatták meg jelentősen a bíróválasztás szabályait. A parlamenti választások kapcsán az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint a jogalkotási hallgatás időtartamának legalább hat hónapnak kell lennie, amely standard más területekre, így az alkotmánybírók megválasztására is alkalmazható.

6. A diszkontinuitás elvének jelentősége

Érdemes tágabb összefüggésben megvizsgálni a diszkontinuitás elvét és annak helyes alkalmazását az Alkotmánybíróság bírónak jelölési eljárására.

A diszkontinuitás elve nyilvánvalóan azokra az eljárásokra vonatkozik, amelyek nem fejeződtek be. A három vitatott bíró státuszát érintő jogi érvelés szempontjából ezért kulcskérdés annak megválaszolása, hogy az adott esetben az alkotmánybírói tisztség betöltésének folyamata befejeződött-e vagy sem. Másképpen fogalmazva: az alkotmánybíró megválasztásának aktusa a szejmi szavazás pillanatában lezárul-e, vagy csak akkor, amikor az érintett leteszi az esküt a köztársasági elnök előtt. Ha elfogadjuk, hogy a bíróválasztás csak az eskütétellel fejeződik be, akkor a következő kérdés az, hogy a diszkontinuitás elve alkalmazható-e egy ilyen „befejezetlen” aktusra.

A Lengyel Köztársaság Alkotmányának 194. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy az alkotmánybírákat a Szejm választja meg. Ezzel szemben a 2015. június 25-i törvény 21. cikk (1) bekezdése — amely részletezi az eljárást — úgy rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság bírói tisztségére megválasztott személy esküt tesz a Lengyel Köztársaság elnöke előtt.

Ez felveti azt a kérdést, hogy a Szejm általi megválasztás — mint a határozat elfogadása szavazással — önmagában elegendő-e ahhoz, hogy valaki az Alkotmánybíróság bírójává váljon, vagy a folyamat csak az eskütétellel zárul le, és így egy összetett, több szakaszból álló eljárásról van szó, amely magában foglalja a jelölést, annak elbírálását, a szavazást és az eskütételt.

A 2015. június 25-i Alkotmánybíróságról szóló törvény e tekintetben fontos eligazítást ad, mivel nemcsak az eskütételt írja elő, hanem bevezeti az „Alkotmánybíróság bírói tisztségére megválasztott személy” fogalmát is, aki köteles esküt tenni az elnök előtt. Ugyanakkor az eskü letételének megtagadása a bírói tisztségről való lemondással egyenértékű (21. cikk (2) bekezdés). Ez arra utalhat, hogy a Szejm határozatának elfogadásakor a személyt már bírónak kell tekinteni. Másfelől azonban meg kell jegyezni, hogy az eskütételi kötelezettség nem a bíróra, hanem a „bírói tisztségre megválasztott személyre” vonatkozik.



A racionális jogalkotó elvéből kiindulva az, hogy a jogalkotó a „bírói tisztségre megválasztott személy” kifejezést használja, és nem az „alkotmánybíró” megjelölést, státuszbeli különbségre utal. Ezt *a contrario* megerősítik más, hasonló testületekre vonatkozó szabályozások is, például az Állami Számvevőszékről szóló törvény, amely szerint az ÁSZ elnöke hivatalba lépése előtt esküt tesz a Szejm előtt. Ebben az esetben az eskü csupán a feladatellátás megkezdésének feltétele, nem pedig a tisztség keletkezésének aktusa.

Továbbá meg kell jegyezni, hogy az alkotmánybíró mandátuma nem a megválasztás pillanatában, hanem az eskü letételének napján kezdődik. Ennek különös jelentősége van, mivel a 2015-ös törvény kifejezetten lehetővé tette a bírói tisztségre történő megválasztást még az előző bíró mandátumának lejárta előtt. Következésképpen nem feltételezhető, hogy az éppen hivatalban lévő bíró és az őt felváltani hivatott személy egyidejűleg alkotmánybíró lenne. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság létszáma meghaladná a 15 főt, ami ellentétes lenne az Alkotmány 194. cikkével.

Egyértelműen hangsúlyozni kell, hogy különösen a 2015. június 25-i törvény hatálya alatt nem fogadható el olyan értelmezés, amely szerint az alkotmánybírói tisztség betöltése már a szejmi szavazással lezárul. Az akkori helyzetben ez nyilvánvaló alkotmányellenességhez vezetett volna, hiszen az Alkotmánybíróság létszáma 20 főre emelkedett volna, megsértve az Alkotmány 194. cikkét. Még az adott történelmi kontextustól eltekintve is, egy ilyen értelmezés rendszeresen az alkotmányos maximum megsértéséhez vezetne, ami egyértelműen bizonyítja annak helytelenségét. A rendszertani értelmezés elve alapján olyan jogértelmezés, amely magasabb rendű normákkal — különösen alkotmányos normákkal — ellentmondásba kerül, elfogadhatatlan.

A nyelvtani értelmezés — bár nem teljesen egyértelmű — inkább arra utal, hogy a bírói tisztségre megválasztott személy még nem alkotmánybíró, ami azt jelenti, hogy az eskütétel az egész választási eljárás befejezésének szükséges feltétele. Ezt további rendszertani érvek is alátámasztják. Következésképpen az eskü nem deklaratív, hanem konstitutív jellegű, vagyis csak az eskü letételével fejeződik be az alkotmánybírói tisztség betöltésének folyamata.

Ezt az értelmezést megerősíti az Alkotmánybíróság 2015. december 3-i (K 34/15) ítéletének indokolása is, amely kimondta, hogy a 7. ciklus liberális többsége által „előre” megválasztott személyek esetében a bírói tisztségek az ítélet meghozatalakor még nem voltak betöltve, mivel a jogilag releváns végső aktus — az eskütétel — nem történt meg. Az Alkotmánybíróság szerint az eskü nem pusztán szimbolikus ceremónia, hanem konkrét joghatásokkal járó aktus, amely lehetővé teszi a bírói mandátum gyakorlásának megkezdését.

Ezek az érvek alátámasztják azt a tételt, hogy a bírói tisztség betöltésének eljárása nem a szejmi megválasztással, hanem kizárólag az eskütétellel fejeződik be.

Ezt követően értékelni kell a köztársasági elnök döntését, amellyel tartózkodott az eskü fogadásától. Felmerül tehát a kérdés, hogy az elnök megsértette-e az Alkotmányt azzal, hogy nem fogadta azonnal az esküt az őt, a liberális többség által megválasztott személytől.

A 2015. június 25-i törvény 21. cikke valóban egyértelműen úgy rendelkezik, hogy az esküt a bírói tisztségre megválasztott személy teszi le. Ez azt sugallhatja, hogy az esküt fogadó szerv nem gördíthet akadályokat az eskütétel elé. Ugyanakkor a jogszabály azt is kimondja, hogy az eskü megtagadása a



tisztségről való lemondással egyenértékű, ami inkább az érintett személy akaratára utal, nem pedig külső akadályokra.

Érdemes felidézni egy alkotmányos precedenst is: 2006 decemberében a köztársasági elnök nem fogadta azonnal Lidia Bagińska esküjét, akit alkotmánybíróvá választottak, mivel kétségek merültek fel korábbi tevékenységével kapcsolatban. Ezt akkor nem érte kritika, mivel az eljárás jogszerűségének ellenőrzését szolgálta. Ez a precedens is azt mutatja, hogy az eskü fogadása nem pusztán formalitás, hanem a tisztség betöltésének lényeges eleme.

Nem kétséges, hogy az elnök esküfogadástól való tartózkodása az egyetlen gyakorlati eszköz, amely lehetővé teszi a választás jogszerűségével kapcsolatos kétségek tisztázását. Mivel az Alkotmány 190. cikk (4) bekezdése nem biztosít eljárást a bíróválasztás alapjául szolgáló normák alkotmányellenessége esetére, az eskü visszatartása gyakorlatilag az egyetlen jogállamiságot védő megoldás.

Bár az Alkotmánybíróság 2015. december 3-i ítéletében más álláspontra helyezkedett, későbbi gyakorlatában eltért ettől. A 2025. július 29-i (Kp 3/24) ítéletében kimondta, hogy az elnök — mint az Alkotmány őre — nem fogadhat esküt olyan személytől, akinek megválasztása komoly jogi kétségeket vet fel, és ilyen esetben köteles tartózkodni az eskü fogadásától mindaddig, amíg a kétségek nem tisztázódnak.

Ezek után rekonstruálható az az érvrendszer, amely a diszkontinuitás elvének alkalmazását indokolja egy be nem fejezett alkotmánybírói jelölési eljárásra.

A diszkontinuitás elvét ugyan nem rögzíti kifejezetten alkotmányos rendelkezés, de a Szejm, a Szenátus és az Alkotmánybíróság gyakorlata elismeri. Az elv értelmében a parlamenti ciklus lejártával minden be nem fejezett ügy megszűnik, joghatás kiváltása nélkül. Az új parlament nem folytathatja ezeket, de új eljárást indíthat.

Ez az elv nemcsak jogalkotási eljárásokra, hanem más parlamenti kezdeményezésekre is kiterjed, sőt az Alkotmánybíróság szerint az általa folytatott, a Szejm vagy a Szenátus által kezdeményezett eljárásokra is.

Ennek megfelelően a diszkontinuitás elve az alkotmánybírói tisztség betöltésére irányuló, be nem fejezett eljárásokra is alkalmazandó. Ha a folyamat nem zárult le a Szejm ciklusának végéig, az új Szejmnek újra kell indítania.

Az elv alkotmányos igazolása a népszuverenitás és a képviseleti demokrácia elvében rejlik (Alkotmány 4. cikk). Célja annak biztosítása, hogy a parlament munkája tükrözze a választók aktuális akaratát. Kivételt csak kifejezett jogszabályi rendelkezés állapíthat meg, ilyen például a népi kezdeményezések vagy a vizsgálóbizottságok jelentéseinek kezelése.

Az alkotmánybírák megválasztására vonatkozó eljárás esetében nincs ilyen kivétel. Éppen ellenkezőleg: a Szejm kinevezési hatáskörében különösen indokolt a diszkontinuitás alkalmazása, mivel a döntéseknek a választók aktuális akaratát kell tükrözniük.



A gyakorlat azt is mutatja, hogy a diszkontinuitás elve azokra az eljárásokra is kiterjed, amelyek parlamenten kívüli címzettekhez irányulnak (például elnöki vétó, Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány). Ezért az alkotmánybírák megválasztásának és eskütételének folyamata sem képez kivételt.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a diszkontinuitás elve kiterjed az Alkotmánybíróság bírói tisztségének betöltésére irányuló, be nem fejezett eljárásokra is, és a Szejm jogosult volt annak alkalmazását megállapítani.

7. Az „Alkotmánybíróság körüli háború” folytatása belföldi és nemzetközi szintén

Miután a 8. ciklus konzervatív többségű Szejme öt új alkotmánybíróvá választott meg, közülük hármat az akkori, liberális elnök nem engedett ítélkezni. 2016-ban az Alkotmánybíróság több ítéletet is hozott — köztük teljes ülés által kötelezően tárgyalandó ügyekben — ezen bírák részvétele nélkül, ami különvéleményekhez vezetett. 2016. augusztus 11-én a Testület meghozta a K 39/16. számú ítéletét, amely részben alkotmányellenesnek nyilvánította a működését szabályozó új törvényt, és többek között megsemmisítette azt a rendelkezést, amely kötelezővé tette volna a három bíró bevonását az ítélkezésbe.

A helyzet csak 2016 decemberében változott meg, amikor új elnököt választottak az Alkotmánybíróság élére, és valamennyi bíró bevonták az ítélkezésbe. Ezt követően ismételt kísérletek történtek a három bíró kizárására, de a Testület következetesen elutasította ezeket.

A *Xero Flor kontra Lengyelország* ügyben az EJEB 2021. május 7-én hozott ítéletében megállapította az Egyezmény 6. cikkének sérelmét, de nem nyilvánította érvénytelennek a bírók megválasztását — erre nem is volt hatásköre. A lengyel állam az ítélet végrehajtásának módját maga határozhatja meg.

A helyzet jelentősen romlott Donald Tusk baloldali-liberális kormányának 2023. december 13-i hivatalba lépése után. Jogalap nélkül megjegyzéseket fűztek az Alkotmánybíróság ítéleteihez a *Dziennik Ustaw*-ban, majd a Szejm 2024. március 6-án elfogadott határozata vitatta több bíró státuszát és az Alkotmánybíróság döntéseinek érvényességét. Ezt a határozatot követte az ítéletek közzétételének bojkottja és az eljárásokban való részvétel megtagadása.

A Minisztertanács 2024. december 18-i határozata megerősítette ezt az irányt, noha sem szejmi, sem kormányhatározat nem jogforrás. Végül a 2025-ös költségvetésben az Alkotmánybíróság költségvetésének jelentős csökkentésével ellehetetlenítették a bírák díjazását, annak ellenére, hogy ezt az Alkotmánybíróság 2025. május 6-i ítélete alkotmányellenesnek nyilvánította.

8. Az Európai Unió Bíróságának 2025. december 18-i ítélete

2025. december 18-án az Európai Unió Bírósága (EUB) ítéletet hozott az Európai Bizottság 2021-ben Lengyelország ellen indított keresete kapcsán (C-448/23. sz. ügy), amely aláássa a lengyel Alkotmánybíróság és a lengyel Alkotmány státuszát az európai szerződésekkel való viszonyában.



Emlékeztetni kell arra, hogy az EUB egy nemzetközi bíróság, amelynek tagjai között nem ritkán volt globalista politikusok is találhatóak. Összetétele egy nem átlátható eljárás eredménye, amely lehetővé teszi a nem liberális jelöltek blokkolását. Jelenleg elsődleges eszközként szolgál a hatalom brüsszeli koncentrációjához, jogalkotó jellegű ítélkezési gyakorlaton keresztül, amelyet hatáskörök kisajátítására használnak – a szerződésekben rögzített hatáskör-átruházás (konferálás) elvének megsértésével – a tagállamok szuverenitásának rovására.

Az EUB Lengyelországgal (valamint Magyarországgal) szembeni aktivizmusa sajátos jelleget ölt: számos területen túllépi hatásköreit, és alázza ezen államok szuverenitását, valamint a bevándorlás, a woke ideológia elleni védelemre irányuló konzervatív szabályozásokat, továbbá Lengyelország esetében az igazságszolgáltatás reformját célzó állami intézkedéseket.

A C-448/23. számú ügy tárgyát a lengyel Alkotmánybíróság 2021. július 14-i és október 7-i ítéletei képezték, amelyekben a lengyel bíróság megkérdőjelezte az ideiglenes intézkedések, valamint az EUB által alkalmazott uniós jogértelmezés uniós joggal való összeegyeztethetőségét. E határozatok válaszként szolgáltak az EUB korábbi, ultra vires jellegű ítéleteire, amelyekben a Bíróság beavatkozott a lengyel alkotmányos szervek – különösen a Legfelsőbb Bíróság, az elnök bírói kinevezési hatáskörei és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács – alkotmányos struktúrájába, hatáskör hiányában.

Az EUB előtti eljárásban a lengyel kormány eredetileg a Bizottság keresetét bíráló álláspontot nyújtott be, azzal érvelve, hogy az ügy kizárólag belső alkotmányos kérdéseket érint, amelyek kívül esnek az EUB hatáskörén. Donald Tusk baloldali-liberális kormányának hatalomra kerülése után azonban ezt az álláspontot visszavonták, és egy új, a Bizottság keresetét teljes mértékben támogató álláspontot terjesztettek elő.

2025 márciusában Dean Spielmann főtanácsnok véleményében – amely egyfajta előítéletnek tekinthető, és bár formálisan nem kötelező, a Bíróság ítéletei rendszerint igazodnak hozzá – a Bizottság szinte valamennyi kifogását megalapozottnak találta.

Az EUB ítélete összhangban állt a főtanácsnoki indítvánnyal, és kimondta, hogy Lengyelország megsértette az uniós jogot az Alkotmánybíróság ítélkezési tevékenysége révén. A Bíróság kifejezetten hangsúlyozta az uniós jog elsőbbségét a nemzeti joggal szemben, és kijelentette, hogy annak megállapítása, hogy egy adott hatáskört a tagállamok átruháztak-e az Európai Unióra, kizárólag az uniós bíróságok hatáskörébe tartozik, nem pedig a nemzeti bíróságokéba.

Különösen jelentős, hogy az EUB – a főtanácsnokhoz hasonlóan – elfogadta az Európai Bizottság azon állításait, amelyek szerint súlyos szabálytalanságok történtek három alkotmánybíró és az Alkotmánybíróság elnökének kinevezése során. Az EUB szerint ez alázza a testület független és pártatlan bíróságként való minősítését az uniós jog értelmében. Következésképpen az EUB álláspontja szerint a lengyel Alkotmánybíróság nem tekinthető törvény által létrehozott, független bíróságnak.

Az EUB szerint a három alkotmánybíró megválasztásának szabálytalansága abban állt, hogy állítólag már betöltött tisztségekre választották meg őket. A Bíróság megállapításait kizárólag a lengyel Alkotmánybíróság 2015. december 3-i (K 34/15) ítéletére, valamint az EJEB Xero Flor kontra Lengyelország ügyben hozott ítéletére alapozta. Ennek során teljes mértékben figyelmen kívül hagyta mind a lengyel kormány EJEB előtti érveit, mind az Alkotmánybíróság későbbi gyakorlatát.



Az Alkotmánybíróság elnökének megválasztásával kapcsolatos érvelés még felszínesebb. Az EUB szerint a megválasztás első ránézésre megfelelt az eljárási szabályoknak, azonban mivel azon három bíró is részt vett a szavazásban, akiket korábban jogellenesen megválasztottnak tekintettek, ezért az elnökválasztás is hibás volt.

Figyelemre méltó, hogy az EUB ítélete nem a jelenlegi alkotmánybírósági elnökre vonatkozik, és nem érinti azokat a bírákat sem, akiket a 2015-ben megválasztott, később elhunyt bírák helyére neveztek ki. Az ítélet kizárólag három, név szerint megjelölt bíróra vonatkozik, akik jelenleg már nem ítélkeznek (kettő elhunyt, egy nyugdíjba vonult). Az ítélet nem mondja ki, hogy bárki ne lenne alkotmánybíró; a határozat következetesen bíróként hivatkozik rájuk.

A lengyel Alkotmánybíróság hivatalos közleményben reagált az EUB ítéletére, hangsúlyozva, hogy az nem gyakorol hatást a lengyel alkotmányos szervek működésére, mivel hatáskörön kívül született. Az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy Lengyelország legfőbb joga továbbra is az Alkotmány, nem pedig nemzetközi szervezetek döntései. Az EU-csatlakozással Lengyelország nem mondott le az Alkotmány felsőbbbségéről, és nem ruházott át hatásköröket az igazságszolgáltatás megszervezése terén.

Az ítélet élénk nemzetközi vitát váltott ki az uniós hatáskörök határaitól. Az EUB lényegében magának vindikálta azt a jogot, hogy a tagállamok alkotmánybíróságainak ítélkezési tevékenységét felülvizsgálja, és szankcionálja azokat az államokat, amelyek vitatják az uniós jog elsőbbségét – akár az alkotmány felett is. Ezt a megközelítést súlyos kritikák érték, többek között János Bóka magyar európai ügyekért felelős miniszter részéről.

9. A Tusk-féle baloldali-liberális kormány lehetséges lépései az EUB 2025. december 18-i ítélete után

Jelenleg a Tusk-kormány vitatja az Alkotmánybíróság státuszát, és nem ismeri el annak ítéleteit, beleértve azokat is, amelyek a kormány számos intézkedésének jogellenességét állapították meg, például az ügyészség és a bíróságok átvételét.

A baloldali-liberális kormányzati körökben felmerült egyik forgatókönyv szerint az EUB ítéletét arra használnák fel, hogy végleg aláássák az Alkotmánybíróság státuszát, és teljes ellenőrzésük alá vonják ezt az alkotmányos szervet. Az Alkotmánybíróság feletti ellenőrzés lehetővé tenné a független intézmények jogi védelmét biztosító törvények megsemmisítését egy liberális, jogalkotó jellegű ítélkezési gyakorlat révén.

Figyelembe kell venni, hogy a jelenlegi koalíció nem rendelkezik a köztársasági elnöki vétó felülírásához szükséges háromötödös parlamenti többséggel. Ennek következtében az intézményi átalakítások vagy jogszabálysértések révén, vagy egy jurisztrikus modell bevezetésével valósulhatnak meg, a demokratikus döntésekkel szemben.

Az Alkotmánybíróság egyéb hatáskörei – például hatásköri viták eldöntése vagy politikai pártok betiltása – további kockázatokat hordoznak. A közbeszédben megjelent a Jog és Igazságosság párt betiltásának gondolata is. A párt jogellenes megfosztása az állami támogatástól – a Legfelsőbb Bíróság ítéletei ellenére – alátámasztja ezen forgatókönyvek realitását.



Az Alkotmánybíróság ideiglenesen felfüggesztheti a köztársasági elnököt is. Az Alkotmány 131. cikke alapján a Sejm marsalljának indítványára az Alkotmánybíróság megállapíthatja az elnök ideiglenes akadályoztatását, és a feladatokat a Sejm marsalljára ruházhatja. Egy ilyen lépés lehetővé tenné az elnöki vétók megkerülését és az állam teljes de facto átvételét.